

Vergaderjaar 1992-1993

22 060

Wijziging van de Wet op de jeugdhulpverlening en enige andere wetten

Nr. 5

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 22 juli 1993

I Inleiding

Door verschillende fracties is positief gereageerd op het voorstel tot wijziging van de Wet op de jeugdhulpverlening en enige andere wetten, ten einde een uniforme regeling van de bijdragen op het terrein van zowel de justitiële als de vrijwillige jeugdhulpverlening tot stand te brengen. Wij hebben hiervan met genoegen kennis genomen. Naar aanleiding van enkele opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie merken wij op dat met name de behoefte aan uniformering van de huidige ouderbijdrageregelingen voor de justitiële en de vrijwillige jeugdhulpverlening, de aanleiding is geweest het onderhavige wetsvoorstel in te dienen. De twee door deze leden als hoofdzaken genoemde elementen (het duidelijker en uitgebreider vastleggen van een aantal zaken en de vereenvoudigde inning) achten wij weliswaar van groot belang, maar vormen niet de primaire aanleiding voor het voorstel. Met de fractieleden van het CDA zijn wij verheugd over het feit dat met het onderhavige voorstel aan de reeds langer bestaande wens van uniformering tegemoet gekomen wordt.

De geruime tijd die het heeft geduurd voordat de onderhavige memorie van antwoord is ingediend, is mede een gevolg van het feit dat nieuwe gedachten zijn gevormd omtrent de vaststelling van de ouderbijdragen. Deze hebben tot een heroverweging geleid, welke wij hieronder uiteen zullen zetten.

II Een systeem van vaste ouderbijdragen

a. Hoofdlijnen

Mede naar aanleiding van vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA over de ingewikkeldheid van de oorspronkelijk voorgestelde regeling, de verschaffing van inkomensgegevens door de ouders, de controle daarop en gelet op de vragen naar suggesties omtrent alternatieven hebben wij de voorgestelde regeling nog eens gehouden tegen het licht van de baten die deze oplevert, afgezet tegen de kosten gemoeid met de vaststelling van de ouderbijdragen alsmede

tegen het licht van de fraudegevoeligheid van de regeling in verband met de in te vullen formulieren. Bij de vragen en opmerkingen over de wijze van vaststelling van de ouderbijdrage hielden de leden van de CDA-fractie een pleidooi voor een eenvoudige en fraudebestendige systematiek. Ook de leden van de fractie van de SGP vroegen aandacht voor de systematiek van de ouderbijdragen en met name voor de inkomensafhankelijkheid ervan. Zij plaatsten dit ook in het licht van de fraudebestendigheid van de regeling. Zij veronderstelden dat een regeling die uitgaat van een vast bedrag per maand eenvoudiger uit te voeren zou zijn, terwijl de opbrengst gelijk zou kunnen blijven en vroegen om een reactie. Zoals de leden van de fractie van de PvdA terecht opmerkten is de regeling behoorlijk ingewikkeld en zal de vaststelling van de ouderbijdragen alsmede de controle van de ingevulde formulieren nogal wat menskracht kosten. Door uit te gaan van een inkomensvaststelling in het individuele geval wordt de rechtvaardigheid, ook al staat bij een gegeven inkomen vast welke ouderbijdrage verschuldigd zal zijn, zoveel mogelijk gediend. Dat wordt nog versterkt door een afstemming van de bijdragetabel op de kosten die worden bespaard door de (stief)ouders. Bij de samenstelling van die tabel is van de door onderzoek gesteunde gedachte uitgegaan dat ouders meer uitgeven aan hun kind – en dat ook kunnen – naarmate het inkomen hoger is. De ingewikkeldheid van de voorgestelde regeling neemt nog toe door de regels in de gevallen dat de (stief)ouders gescheiden leven of gescheiden zijn. De vaststelling en inning zijn in deze gevallen niet eenvoudig.

De vaststelling op basis van inkomensgegevens in het individuele geval is arbeidsintensief en kan ook fraudegevoelig zijn. Hiervoor vroegen de leden van de CDA-fractie en ook die van de SGP-fractie terecht aandacht. De baten die deze regeling oplevert worden aanmerkelijk beïnvloed door de behoorlijk hoge kosten die met de uitvoering van de regeling zijn gemoeid. In dit licht hebben wij de voorgestelde regeling heroverwogen. Bij deze heroverweging hebben wij als uitgangspunten gekozen: eenvoud, vermindering van fraudegevoeligheid en zoveel mogelijk aansluiting bij de kinderbijslag die voor de jeugdige wordt ontvangen. Dat heeft geleid tot de keuze voor een systeem van vaste ouderbijdragen dat wat betreft de hoogte zoveel mogelijk aansluit bij de kinderbijslag die voor de jeugdige wordt ontvangen. De hoogte van de ouderbijdragen zal zodanig worden gekozen dat het niet meer zo zal zijn dat het recht op kinderbijslag vervalt. De ouders blijven immers «in belangrijke mate in het onderhoud van de jeugdige» voorzien. In het geval van semi-residentieële jeugdhulpverlening is bij de bepaling van de ouderbijdrage rekening gehouden met het feit dat de ouders zelf nog kosten voor het kind maken. De vaste ouderbijdragen zullen slechts variëren naar leeftijd van de jeugdige en aard van de voorziening waarin wordt geplaatst. Wat betreft de leeftijden wordt aangesloten bij de indeling in leeftijdscategorieën welke ook de kinderbijslag kent.

De gevallen waarin het recht op kinderbijslag zou vervallen zijn beperkt tot de categorie jeugdigen van 16–18 jaar.

Voor deze categorie jeugdigen geldt ingevolge artikel 7 van de Algemene Kinderbijslagwet dat kinderbijslag wordt ontvangen als zij grotendeels onderwijs of een beroepsopleiding volgen, als zij werkloos zijn of als zij door ziekte of gebrek niet in staat zijn een eigen inkomen te verwerven. De gevallen waarin geen kinderbijslag voor deze jongeren wordt ontvangen, betreft die waarin de jeugdige een eigen inkomen, tegemoetkoming of uitkering heeft. Een en ander doet zich in het kader van de justitiële jeugdbescherming slechts zelden voor. In de vrijwillige jeugdhulpverlening komt dit waarschijnlijk vaker voor. In deze gevallen wordt van de jeugdige een eigen bijdrage gevraagd. Deze is wel gerelateerd aan het inkomen. De ouders zijn in dit geval geen ouderbijdrage verschuldigd als het inkomen van de jeugdige, zoals bepaald volgens bij

algemene maatregel van bestuur te stellen regels, meer dan vijfhonderd gulden bedraagt.

In geval van werkloosheid van de jeugdige ontvangt de ouder een beperkte termijn kinderbijslag. Na die termijn gelden voor de jeugdige uitkeringsregels op grond van de werkloosheidswet of werkt de jeugd-werkgarantiewet.

Uit het voorgaande blijkt dat aan het «besparingsprincipe» een andere inhoud is gegeven. De besparing voor de ouders wordt thans geacht overeen te komen met de kinderbijslag die voor de jeugdige wordt ontvangen. In de oorspronkelijke opzet werd daarvan niet uitgegaan, daar de hoogte van de ouderbijdragen zodanig was dat in veel gevallen het recht op kinderbijslag zou vervallen, omdat van onderhoud «in belangrijke mate» (zie artikel 7, eerste lid, onderdelen b tot en met e Algemene Kinderbijslagwet) niet gesproken zou kunnen worden.

De band die uitdrukkelijk wordt gelegd met de kinderbijslag noopt tot de gedachte dat de eenvoud nog meer zou zijn gediend met het doen overgaan van de aanspraak op kinderbijslag op de instanties aan wie de ouderbijdragen ten goede komen. Deze gedachte zal in overleg met het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid nader worden uitgewerkt. Naar nu al duidelijk is, zal het uitvoeringstechnisch niet eenvoudig zijn een en ander binnen het huidige systeem van de kinderbijslag geautomatiseerd te verwerken. Daarom hebben wij vooralsnog gekozen voor vaste ouderbijdragen die zullen worden vastgesteld en geïnd door een en dezelfde centrale instantie. Bij nota van wijziging is het wetsvoorstel aangepast aan dit systeem van vaste ouderbijdragen. De wijzigingen die voortvloeien uit dit systeem – zoals de schrapping van het partnerbegrip, de nieuwe regeling in het geval dat de ouders gescheiden leven of van tafel en bed of van echt gescheiden zijn en de schrapping van de toeslag in verband met de kinderbijslag – zijn bij de nota van wijziging toegelicht. In dit verband is ook de uitzondering van artikel 41c, tweede lid, onder f geschrapt. Deze uitzondering vervalt in verband met het feit dat ervan wordt uitgegaan dat in het algemeen de ouderbijdrage uit de te ontvangen kinderbijslag kan worden betaald en dus niet hoeft te worden betaald uit het minimale inkomen.

Opgemerkt zij dat de inkomensafhankelijke bijdrage van de jeugdige zelf is gehandhaafd (artikel 41b) voor het geval de jeugdige residentiele jeugdhulpverlening ontvangt. De vaststelling van de bijdrage is in deze gevallen eenvoudiger dan in geval van een ouderbijdrage, omdat slechts met één forfaitaire aftrek rekening wordt gehouden.

In het kader van de justitiële jeugdbescherming worden deze bijdragen centraal geïnd ten behoeve van het Rijk (Ministerie van Justitie). In dit kader komen eigen bijdragen echter nauwelijks voor. Voor de vrijwillige jeugdhulpverlening ligt dit anders. Daar komen deze waarschijnlijk meer voor en worden deze geïnd door de voorziening zelf. De eigen bijdrage maakt dan ook deel uit van de begroting (zij het een zeer gering gedeelte). Een belangrijke reden voor de handhaving van deze bijdrage is dat wij het niet gerechtvaardigd achten dat een jeugdige als hij eigen inkomen heeft, niet meebetaalt aan de verzorgingskosten die volledig voor hem worden betaald. In de praktijk wordt de bijdrage ook gebruikt als pedagogisch instrument. Vakinternaten maken hiervan gebruik, maar ook in het kader van begeleide kamerbewoning wordt ervan gebruik gemaakt.

Over de voorgestelde vereenvoudiging van de vaststelling van de bijdrage heeft overleg plaatsgevonden met het Georganiseerd overleg lagere overheden en het Georganiseerd overleg jeugdbeleid. Zij konden zich vinden in de voorgestelde vereenvoudiging.

b. Aanwijzing van de organisatie die de vaststelling en inning van ouderbijdragen op zich neemt.

De leden van de fracties van het CDA, de PvdA, de VVD en die van het GPV hebben vragen gesteld over de organisatie die de vaststelling en inning van de ouderbijdragen zal verrichten, alsmede over de kosten die hiermee zijn gemoeid. De leden van de CDA-fractie verwezen daarbij uitdrukkelijk naar de motie van het lid Soutendijk c.s. (Kamerstukken II 1990/91, 21 818 en 21 980, nr. 8) aangaande de verzelfstandiging van de inning van kinderalimentaties en van de vaststelling en inning van ouderbijdragen. In de eerste plaats verwijzen wij graag naar hetgeen door de tweede ondergetekende hieromtrent is opgemerkt in de nota naar aanleiding van het verslag bij het wetsvoorstel houdende wijziging van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering in verband met de advisering over en inning van kinderalimentaties (Kamerstukken II, 1992/93, 23 038, nr. 6) en ter gelegenheid van de mondelinge behandeling van dat wetsvoorstel in de Tweede Kamer op 10 juni 1993. Het komt erop neer dat de inning van kinderalimentaties in afwachting van verdere verzelfstandiging onder de hoede van één raad voor de kindbescherming zal plaatsvinden en dat bij deze organisatie ook de vaststelling en inning van ouderbijdragen, zowel waar het betreft de justitiële als waar het betreft de vrijwillige jeugdhulpverlening zullen worden ondergebracht. Het streven is erop gericht dat per 1 januari 1994 te hebben gerealiseerd. Op grond van artikel 41f, eerste en tweede lid, van het onderhavige wetsvoorstel zal de inningsorganisatie voor de inning van kinderalimentaties (in casu voorlopig een raad voor de kindbescherming) worden aangewezen als de organisatie die de vaststelling en inning van de ouderbijdragen verzorgt. Deze organisatie zal van daaruit worden verzelfstandigd. De voorlichting omtrent de vaststelling en inning van de ouderbijdragen zal vanuit de nieuwe inningsorganisatie worden verricht in overleg met de betrokken ministeries. Nu een uniforme regeling voor de ouderbijdragen in het kader van de justitiële en vrijwillige hulpverlening tot stand wordt gebracht, zal ook de voorlichting hieromtrent gezamenlijk tot stand worden gebracht. Wat betreft de kosten zij verwezen naar hetgeen hieronder wordt opgemerkt.

c. Financiële aspecten

Uitgaande van de huidige wijze van vaststelling van de ouderbijdragen vrijwillige jeugdhulpverlening en de advisering over de hoogte van de ouderbijdragen aan de rechter (justitiële jeugdbescherming) alsmede van de inning van alle bijdragen, wordt door de centrale inningsorganisatie verwacht dat de kosten gemoeid met een en ander ongeveer 4 miljoen zullen bedragen. Verwacht wordt dat de vereenvoudiging door uit te gaan van vaste ouderbijdragen een kostenbesparing van totaal ongeveer 1,5 miljoen zal opleveren.

Wat betreft de hoogte wordt voor residentiële plaatsingen gedacht aan de volgende bijdragen per maand: 0-5 jaar f 140, 6-11 jaar f 175 en 12-17 jaar f 210. De opbrengsten voor de justitiële jeugdbescherming worden geschat op 8 miljoen. De opbrengsten voor de vrijwillige jeugdhulpverlening worden geschat op 15,6 miljoen.

Wat betreft de inkomenshoogte van de huidige bijdrageplichtigen, waarnaar de leden van de PvdA-fractie vroegen, zij opgemerkt dat voor de justitiële jeugdbescherming noch de vrijwillige jeugdhulpverlening hierover betrouwbare gegevens beschikbaar zijn.

Gelet op het bovenstaande is het niet langer zinvol in te gaan op de vragen van de leden met betrekking tot de inkomensafhankelijkheid van

de ouderbijdrage, de toeslag, de positie van de partner en zijn of haar inkomen, de berekening bij echtscheiding (artikel 41e), de wijze van vaststelling en inning, voor zover een en ander hierboven aan de orde is geweest, en de organisatie die de vaststelling en inning verricht.

Hieronder zullen de vragen in volgorde van indeling van het voorlopig verslag worden beantwoord.

III Algemeen

De leden van de CDA-fractie vroegen naar andere verschillen dan de hoogte van de bijdragen tussen de huidige ouderbijdrageregelingen. Andere verschillen zijn gelegen in de instantie die de bijdrage oplegt, de wijze waarop de hoogte wordt vastgesteld, alsmede de ruimte die bestaat om de hoogte vast te stellen. In het geval van justitiële jeugdbescherming legt de rechter de bijdrage op. Deze heeft een zekere vrijheid om de bijdrage al dan niet op te leggen en om de hoogte daarvan vast te stellen. Bijdrageplichtig zijn de onderhoudsplichtige ouders.

Bij de vrijwillige jeugdhulpverlening wordt de bijdrage vastgesteld door de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. Deze is bij de vaststelling gebonden aan de regels omtrent de verschuldigdheid en de hoogte van de bijdrage. Bijdrageplichtig is in dit geval degene die onderhoudsplichtig is én die voorafgaande aan de hulpverlening de jeugdige werkelijk verzorgde.

Het onderhavige wetsvoorstel beoogt geen onderscheid meer te maken in degenen die bijdrageplichtig zijn, de (wijze van) vaststelling en hoogte van de ouderbijdragen tussen enerzijds de ouderbijdragen in verband met een maatregel van justitiële kinderscherming en anderzijds die in verband met de vrijwillige jeugdhulpverlening. Verder wordt voorzien in een executoriale titel voor de administratief vastgestelde bijdrage en wordt voor de vrijwillige jeugdhulpverlening het middel van vereenvoudigd loonbeslag mogelijk gemaakt. De raad voor de kinderscherming beschikt daarover reeds. Er is dus gestreefd naar uniformiteit, zo kunnen wij de leden van de SGP-fractie bevestigen.

De leden van de CDA-fractie wilden tevens weten op grond waarvan een selectie is gemaakt bij de vastlegging van enige hoofdzaken in de wet. Kennelijk heeft de gekozen formulering in de memorie van toelichting aanleiding gegeven tot een misverstand. Bedoeld was aan te geven dat wij menen, dat een aantal zaken dat in het kader van de huidige Wet op de jeugdhulpverlening in een algemene maatregel van bestuur is opgenomen, van zo groot belang is dat deze zaken in de wet dienen te worden vastgelegd. Het betreft de onderwerpen wie bijdrageplichtig zijn, in welke gevallen, wie of welke instantie met de inning is belast en de regeling van een executoriale titel. In de algemene maatregel van bestuur worden alleen de regels over de hoogte van de bijdrage opgenomen. Het lid van de RPF-fractie wees op het belang van de invloed die ouders in geval van vrijwillige uithuisplaatsing moeten kunnen uitoefenen op de keuze van hulpverleners. Dit belang wordt door ons onderkend en is bij of krachtens de Wet op de jeugdhulpverlening vorm gegeven. Hierbij kan gewezen worden op de volgende bepalingen:

- artikel 22, eerste lid, en 29, tweede lid, van deze wet, waarin de betrokkenheid van de ouders of voogd wordt vereist bij de werkzaamheden van de plaatsende instantie en bij het gezamenlijke opname-, hulpverlenings- en hulpverlenersbeleid; en
- artikel 5, tweede lid, onder c, en derde lid, aanhef en onder b, van het Besluit kwaliteitsregels jeugdhulpverlening, waarin vereist wordt dat met de ouders of de voogd van de jeugdige overleg wordt gepleegd over het hulpverleningsplan.

Deze bepalingen voorzien in invloed van de ouders op de keuze van de hulpverleners in geval van vrijwillige uithuisplaatsing.

IV Hoofdpijnen van de voorgestelde regeling (voor zover niet in het voorgaande aan de orde geweest)

De schatting van 25 000 jeugdigen, waarnaar door de leden van de VVD-fractie is gevraagd, is gebaseerd op de totale capaciteit van de residentiële en semi-residentiële voorzieningen voor jeugdhulpverlening en de voorzieningen voor pleegzorg, inclusief de pleegzorg in het kader van een justitiële maatregel.

Er zijn geen cijfers bekend met betrekking tot het aantal gevallen waarin door de rechter ten aanzien van de ouders een bijdrage in de kosten van de opgelegde maatregel van kinderbescherming is vastgesteld. Wel is – bij navraag bij de griffies van de gerechten – gebleken dat bij de beschikking tot uithuisplaatsing, met toepassing van artikel 927 Rv., meestal een bijdrage wordt opgelegd. Het betreft daarbij in een aantal gevallen de hoogte van de aan de ouders toekomende wettelijke uitkeringen ten behoeve van de kinderen, zoals de kinderbijslag. In de regel wordt hieromtrent het advies van de raad voor de kinderbescherming gevraagd.

1. Bijdragen van ouders en stiefouders (ouderbijdrage)

a. Wanneer bijdrageplicht?

Wij zijn verheugd te kunnen constateren dat de leden van de fracties van het CDA, de RPF, de VVD en D66 het voorstel steunen om de ouderbijdrageplicht te laten aansluiten bij de onderhoudsplicht.

De leden van de CDA-fractie vroegen in dit verband in welke gevallen dit tot veranderingen leidt ten opzichte van de huidige situatie in de vrijwillige jeugdhulpverlening, waarbij de onderhoudsplichtige ouders eerst een ouderbijdrage verschuldigd zijn wanneer zij de jeugdige voorafgaand aan de hulpverlening verzorgden. Zij vroegen tevens naar de ratio van dit aanvullend criterium. De besparingsgedachte bij de vaststelling van de kring van ouderbijdrageplichtigen bracht met zich mee dat geen ouderbijdrage verschuldigd was in situaties waarin geen besparing plaatsvond als gevolg van de plaatsing in een voorziening voor jeugdhulpverlening. Hiervan kan onder meer sprake zijn, wanneer de jeugdige voorafgaand aan de plaatsing in de jeugdhulpverlening opgenomen was in een voorziening buiten de jeugdhulpverlening of wanneer de jeugdige elders dan bij de ouders verbleef en de kosten van opvoeding en verzorging niet ten laste van de ouder(s) kwamen. In deze situaties leidt de voorgestelde regeling derhalve tot een verandering. In het voorstel is aansluiting gezocht bij de regelgeving op het terrein van de justitiële jeugdbescherming. Hiermee wordt ook in deze situaties inhoud gegeven aan de onderhoudsplicht.

De leden van de PvdA-fractie hebben een aantal vragen gesteld in verband met zak- en kleedgeld bij medische kindertehuizen (MKT's). Ook de leden van de fracties van het CDA (onder c. Wijze van vaststelling van de ouderbijdrage), SGP en D66 hebben hierover vragen gesteld.

De leden van de SGP-fractie vroegen ook naar het zak- en kleedgeld bij medisch kleuterdagverblijven (MKD's). Wat dit laatste betreft zij opgemerkt dat MKD's voorzieningen van semi-residentiële hulpverlening zijn en als zodanig vergelijkbaar zijn met bij voorbeeld dagcentra voor schoolgaande jeugd. Ook dan is er geen sprake van een zak- en kleedgeldvoorziening. Van ongelijke behandeling kan dan ook niet worden gesproken.

Wat betreft de MKT's zij het volgende opgemerkt. Sinds de invoering van de budgetregeling per 1 januari 1990 geldt voor de MKT's hetzelfde

financiële regime als voor de overige residentiële voorzieningen voor jeugdhulpverlening.

Dit betekent voor MKT's een grotere vrijheid met betrekking tot de besteding van het budget dan ten tijde van de AWBZ-financiering. Zo mogelijk kunnen de MKT's zak- en kleedgeld uit hun budget bekostigen. Verder is de plannings- en financieringsverantwoordelijkheid met ingang van 1992 gedecentraliseerd naar de provincies en grote steden. In dit licht is er geen noodzaak en plaats voor aparte budgetten voor MKT's met betrekking tot zak- en kleedgeld.

De leden van de fractie van D66 stelden in dit verband ook een vraag naar normen met betrekking tot reiskosten voor ouders bij de MKT's. De leden van de CDA-fractie vroegen naar het nader onderzoek dat met betrekking tot deze reiskosten heeft plaatsgevonden en op grond van welke gegevens is besloten geen reiskostencomponent in te voeren.

In de eerste plaats moet opgemerkt worden dat ingevolge artikel 30 van de Wet op de jeugdhulpverlening plaatsing in beginsel dient te geschieden in de regio van herkomst van de jeugdige, zodat, bij naleving van dit voorschrift, hoge reiskosten slechts bij uitzondering zullen voorkomen. In de tweede plaats vormen MKT's in dit opzicht geen uitzondering ten opzichte van andere residentiële voorzieningen. Bij de vaststelling van de hoogte van de ouderbijdragen wordt ervan uitgegaan dat deze uit de kinderbijslag kan worden betaald en dat er nog ruimte is om reiskosten te betalen.

Ten slotte vroegen de leden van de CDA-fractie in verband met de reiskosten in te gaan op een uitspraak van de Ziekenfondsraad in een eigen-bijdrage zaak, waarin werd vastgesteld dat «de redelijkheid gebiedt dat de kosten gemaakt in verband met de bezoeksregeling van de kinderen op het inkomen van betrokkenen in mindering worden gebracht».

Nu uitgegaan zal worden van vaste ouderbijdragen, waarbij het inkomen van de ouders geen rol meer speelt, is de desbetreffende uitspraak niet langer relevant voor de onderhavige ouderbijdrageregeling.

De leden van de VVD-fractie stelden de vraag in welke kosten, gedifferentieerd naar leeftijd en aard van de jeugdhulpvoorziening, de ouderbijdrage verondersteld wordt te voorzien. De ouderbijdrage betreft een bijdrage in de kosten van de hulpverlening aan de jeugdige. Ouders en stiefouders zijn wettelijk verplicht in de kosten van verzorging en opvoeding van hun minderjarige kinderen te voorzien, of, zo hun kinderen meerderjarig zijn doch geen eenentwintig jaren, in de kosten van levensonderhoud en studie. Als jeugdhulp wordt verleend, wordt het merendeel van de kosten van verzorging en opvoeding gedragen door de voorziening voor jeugdhulpverlening. De ouderbijdrage betreft een deel van de verzorgingskosten die voor de ouders en stiefouders wegvallen als het kind deze hulpverlening ontvangt. Daarnaast draagt de voorziening voor jeugdhulpverlening de kosten van diagnose, behandeling e.d. De voorziening ontvangt voor haar kosten subsidie. De leden van de fractie van de VVD informeerden naar de ouderbijdrage- dan wel eigen-bijdrageregelingen in vergelijkbare medische voorzieningen en voorzieningen voor ouderen. Voor deze voorzieningen geldt de eigen-bijdrageregeling AWBZ en het Bijdragebesluit bewoners van bejaarden-oorden. De eigen bijdrage AWBZ is van toepassing op de AWBZ-verzekerde die verblijft in onder andere een (psychiatrisch) ziekenhuis, verpleeginrichting, inrichting voor zwakzinnigen of voor auditief of visueel gehandicapten, gezinsvervangende tehuizen e.d.. De bijdrage is verschuldigd door de verzekerde van 18 jaar of ouder die in een inrichting of tehuis verblijft. Uitgangspunt van de regeling is dat bij opname in een inrichting veelal aanzienlijke besparingen op de kosten van levensonderhoud ontstaan. De regeling kent een inkomensafhankelijke en een inkomensonafhankelijke bijdrage. Dit onderscheid hangt

vooral samen met de vraag of betrokkene nog een eigen huishouding heeft die kosten met zich mee brengt dan wel dat niet langer een eigen huishouden wordt gehandhaafd. In het eerste geval wordt slechts een beperkte besparing van kosten aangenomen, welke kostenbesparing ten grondslag ligt aan de (forfaitair vastgestelde) inkomensonafhankelijke bijdrage van fl 210 per maand. In de tweede situatie, waarin de verzekerde niet langer een huishouden handhaaft, maar hij volledig of nagenoeg volledig wordt verzorgd in een inrichting of tehuis, bespaart hij in beginsel alle kosten van huisvesting, verzorging en voeding. Die kostenbesparing is gesteld op een forfaitair bedrag van f 1350 per maand, dan wel f 2200 per maand voor 65-jarigen in verpleeghuizen, met dien verstande dat de bijdrage op een lager bedrag wordt vastgesteld, indien de bijdrageplichtige een inkomen heeft dat lager is dan f 2200 per maand. De op grond van de Wet op de bejaardenoorden geldende bijdrageregeling ziet er in hoofdlijnen als volgt uit. De vaststelling van de eigen bijdrage geschiedt enerzijds op basis van de feitelijke kosten van het bejaardenoord waar de bejaarde verblijft en anderzijds naar financiële draagkracht. De wet gaat uit van het algemene beginsel dat een bewoner de kosten van zijn verblijf verschuldigd is. Dit bedrag vormt de bovengrens.

Is betrokkene niet in staat de volledige verzorgingsprijs te betalen, dan wordt afhankelijk van zijn draagkracht een lager bedrag vastgesteld. Voor beide bijdrageregelingen geldt dat men in ieder geval maandelijks de beschikking heeft over een bedrag bestemd voor persoonlijke uitgaven (het zogeheten zakgeld).

In geval van ambulante jeugdhulpverlening is nooit sprake van verzorgingskosten welke ten laste komen van de overheid. De leden van de fractie van D66 vroegen hiernaar.

In dergelijke situaties wonen de jeugdigen thuis of zelfstandig en wordt door de ouders of door henzelf voorzien in de kosten van verzorging of levensonderhoud.

b. Uitzonderingen

Artikel 41c, eerste lid

De leden van de VVD-fractie wezen erop dat vanuit het oogpunt van de ouders het verschil tussen een justitiële maatregel van kinderscherming en een strafrechtelijke maatregel weleens gradueel kan worden gevonden en wilden hierover graag ons oordeel alsmede over de vraag waarom bij vrijheidsbenemende maatregelen of straffen geen enkele bijdrageplicht bestaat. Voor zover na of in verband met een strafrechtelijk vergrijp een civielrechtelijke ondertoezichtstelling wordt uitgesproken, zal bij uithuisplaatsing de ouderbijdrageplicht gelden. Strafrechtelijke ondertoezichtstellingen worden vrijwel niet uitgesproken. In het nieuwe jeugdstrafrecht is voorgesteld de strafrechtelijke ondertoezichtstelling niet langer te handhaven. Verder willen wij de regeling van de kosten van strafrechtelijke sancties tegen volwassenen zoveel mogelijk ook doen gelden voor het jeugdstrafrecht. In dat verband wachten wij de uitkomsten van de discussie over de eigen bijdragen in het volwassenenstrafrecht af.

Artikel 41c, tweede lid, onder a

In verband met de uitzondering ten aanzien van jeugdigen die met het oog op adoptie niet meer door de ouders worden verzorgd en opgevoed, vroegen de leden van de CDA-fractie in hoeveel gevallen en gedurende hoeveel tijd dergelijke jongeren gemiddeld ten laste van de staat komen. Het aantal gevallen waarin afstand is gedaan van een kind, waarbij de raad voor de kinderscherming werd betrokken, bedroeg in 1985: 72, 1986: 63, 1987: 37, 1988: 49, 1989: 30, 1990: 52, 1991: 49 en 1992:

41. In de regel volgt na kennisgeving aan de raad dat tot afstand zal worden overgegaan een voorlopige toevertrouwing aan de raad voor de kinderbescherming, gevolgd door een uithuisplaatsing. De kosten van deze maatregel komen ten laste van de Staat. De maatregel wordt opgeheven op het moment van een adoptieplaatsing. Vanaf dat moment zijn er geen kosten meer voor de Staat. De verzorgingskosten van deze kinderen drukken over het algemeen 3 à 4 maanden op het Rijk.

Artikel 41c, tweede lid, onder b

De leden van de CDA-fractie vroegen of deze uitzondering niet kan leiden tot oneigenlijk gebruik in crisissituaties, hetgeen ertoe zou kunnen leiden dat uit financiële overwegingen een zwaardere maatregel zou worden toegepast dan nodig. Wij delen deze vrees niet, omdat pas tot ontheffing dan wel ontzetting kan worden overgegaan, nadat de rechter heeft beslist dat de gronden daarvoor aanwezig zijn. Het is onaanneemelijk dat dergelijke diep ingrijpende – namelijk gezagsontnemende – beslissingen zonder dat aan de gronden die daarvoor gelden, is voldaan in crisissituaties om financiële redenen door de rechter zouden worden gegeven.

De leden van de fractie van D66 vroegen hoe de toonzetting «verbroken verbanden» – een filosofie die zij niet konden steunen – zich verhoudt tot de inhoud van het antwoord op vraag 118 met betrekking tot de nota's Rechtzetten en Justitiële jeugdbescherming. Verder meenden zij dat te algemeen wordt gesproken van «verbreking van de banden met de ouders», terwijl de jeugdige niet noodzakelijk een problematische verhouding met beide ouders behoeft te hebben. In het antwoord op vraag 118 met betrekking tot het rapport «Rechtzetten» en de nota «Justitiële jeugdbescherming, met recht in beweging», (Kamerstukken II 1990/91, 21 818 en 21 980, nr. 5) gaat het om justitiële hulpverlening in het kader van de maatregel van ondertoezichtstelling. Bij deze maatregel is hulp en ondersteuning van kind en ouders het uitgangspunt. Indien de ondertoezichtstelling gepaard gaat met uithuisplaatsing, zal de hulpverlening in het algemeen gericht zijn op hereniging van ouders en kind.

Hier gaat het om een voorgenomen adoptie en om ontheffing en ontzetting. In deze gevallen is in het algemeen sprake van een duurzame verbreking van de banden tussen ouders en kind. Van herstel van de relatie tussen ouder en kind blijkt in deze gevallen, naar ook de praktijk uitwijst, nagenoeg nimmer meer sprake te zijn. Bij adoptie zal er, behalve bij stiefouderadoptie, altijd een verbreking van de relatie met beide ouders zijn. Ontheffing en ontzetting betreffen meestal beide ouders. In het geval dat de leden van de fractie van D66 noemen, waarin de verhouding met de ene ouder wel en de andere ouder niet problematisch zou zijn, is het niet waarschijnlijk dat beide ouders zouden worden ontheven of ontzet van de ouderlijke macht. Aan de voorwaarden voor ontheffing of ontzetting van de ouder met wie geen problemen bestaan, zal dan niet zijn voldaan. Als gezegd, doet dit geval zich in de praktijk niet vaak voor.

Artikel 41c, tweede lid, onder c

De leden van de CDA-fractie vroegen of het criterium dat de effectuering van de ouderbijdrage zou kunnen leiden tot niet-medewerking van de ouders aan de hulpverlening, er niet toe kan leiden dat in alle of veel gevallen de eerste zes weken geen ouderbijdrage verschuldigd is. Criterium voor het niet-verschuldigd zijn van de ouderbijdrage is het feit dat de plaatsing geschiedt in een acute noodsituatie.

Toetsing aan de vraag of effectuering van de ouderbijdrageplicht zou leiden tot niet-medewerking van de ouders is niet aan de orde, evenmin als dit thans op grond van artikel 41, derde lid, het geval is.

Wij gaan er vanuit dat de ouders na deze zes weken de hulpverlening kunnen betalen uit de kinderbijslag die zij voor hun kind ontvangen.

In antwoord op een vraag van de leden van de VVD-fractie merken wij op dat de vaststelling van een acute noodsituatie behoort tot de verantwoordelijkheid van de erkende plaatsende instantie. In de Wet op de jeugdhulpverlening is geen omschrijving van noodsituatie opgenomen. Nadere omschrijving achten wij niet goed mogelijk en evenmin gewenst, omdat sprake is van individueel zeer verschillende situaties die moeilijk onder één noemer te brengen zijn. In dit verband wijzen wij nog op de memorie van toelichting bij de Wet op de jeugdhulpverlening, waarin wordt gesteld dat het gaat om plaatsingen in pleeggezinnen of tehuizen in noodsituaties die een specifiek spoedeisend karakter hebben. In hoeverre dit aan de orde is, behoort bij uitstek beoordeeld te worden door de plaatsende instantie, gelet op diens deskundigheid en verantwoordelijkheid.

De leden van de fracties van de VVD, RPF en Groen Links hebben vragen gesteld over de termijn gedurende welke in geval van een acute noodsituatie geen ouderbijdrage verschuldigd is. Laatstgenoemde leden vroegen ook of de hulpverlening hoe dan ook na zes weken gestopt wordt, indien de ouders weigeren te betalen. Ook de leden van de SGP-fractie stelden vragen over de termijnen van twee weken en zes weken. Zij vroegen naar de mogelijkheden tot uniformering.

Op grond van het Bijdragebesluit jeugdhulpverlening, dat voor de vrijwillige jeugdhulpverlening van kracht was tot het moment van invoering van de Wet op de jeugdhulpverlening, was ontheffing mogelijk in geval van plaatsing in een acute noodsituatie. Een ontheffing kon voor zes weken worden verleend. De Wet op de jeugdhulpverlening bepaalt thans dat geen ouderbijdrage verschuldigd is in geval van een plaatsing in een acute noodsituatie (artikel 41, derde lid) en dat deze niet langer kan duren dan twee weken (artikel 26, derde lid; zie ook artikel 26, vierde lid, van het wetsvoorstel houdende wijziging van de Wet op de jeugdhulpverlening en het Wetboek van Strafrecht in verband met hulpverlening aan weggelopen minderjarigen).

De termijn van zes weken sluit met andere woorden aan bij de ontheffingsregeling, zoals die bestond en betekent een verruiming ten opzichte van de thans op grond van de wet geldende termijn van twee weken. Wij achten deze termijn voldoende om het hulpverleningsproces met medewerking van de ouders op gang te brengen. Deze termijn is in de wet opgenomen, gelet op het in artikel 26 in combinatie met het huidige artikel 41 Wet op de jeugdhulpverlening reeds bepaalde. Verlenging van deze termijn achten wij niet gewenst, er vanuit gaande dat in de periode van zes weken de medewerking van de ouders kan worden verkregen. De praktijk toont aan dat bij plaatsingen in acute noodsituaties doorgaans geen bezwaar tegen de hulpverlening door de ouders wordt ingediend. Hebben de ouders geen bezwaar tegen de hulpverlening, maar weigeren zij de ouderbijdrage te betalen, dan zal in eerste instantie via de executiemogelijkheden die dit wetsvoorstel biedt, getracht worden de vastgestelde bijdrage in te vorderen. De hulpverlening zelf en de subsidiëring daarvan kunnen intussen gewoon doorgang vinden. Hebben de ouders bezwaar tegen de hulpverlening zelf, dan kan de uitzondering bedoeld in artikel 41, tweede lid, onder d, van het wetsvoorstel aan de orde komen, waarop wij hieronder nader ingaan. In dat geval wordt de subsidiëring gedurende nog eens zes weken voortgezet. De termijnen zijn met andere woorden gelijk getrokken.

De leden van de VVD-fractie wezen op het risico van misbruik van de uitzonderingsmogelijkheid voor crisissituaties. In antwoord hierop benadrukken wij dat het in beginsel de erkende plaatsende instanties zijn die beoordelen of er een acute noodsituatie is. Voor zover ons bekend worden door plaatsende instanties niet bewust ten onrechte dergelijke

acute noodsituaties vastgesteld. Overigens is het gehele plaatsingsbeleid van erkende plaatsende instanties onderwerp van toetsing door het Jeugdhulpadviesteam en de Inspectie Jeugdhulpverlening. Wij achten dit voldoende om misbruik te voorkomen.

Artikel 41c, tweede lid, onder d

De zienswijze van de leden van de CDA-fractie dat de uitzondering, bedoeld in artikel 41c, tweede lid, onder d, (bezwaar tegen reeds aangevangen hulpverlening), zich kan voordoen in aansluiting op de uitzondering van de acute noodsituatie is juist. Aldus biedt de regeling een ruimte van in totaal drie maanden (twee keer zes weken).

Deze leden vroegen een nadere motivering van de keuze om de meldingen van bezwaar tegen de hulpverlening te laten doen aan de Minister. Dit bezwaar is van belang zowel in verband met de subsidiëring van de hulpverlening als in verband met de ouderbijdrageplicht. In verband met de ouderbijdrageplicht, waarom het in dit wetsvoorstel gaat, hebben wij bij nota van wijziging de bepaling in die zin aangevuld dat het bezwaar zich kan richten tot de instantie die met de vaststelling en inning van de ouderbijdragen wordt belast, indien deze is aangevraagd. Aangetekend zij dat veelal in eerste instantie bij de hulpverlenende instantie het bezwaar aanhangig zal zijn gemaakt (het betreft immers een bezwaar tegen de aangevangen hulpverlening zelf). Deze kan behulpzaam zijn bij het doorspelen van dit bezwaar. De plaatsende instantie zal vanzelfsprekend onmiddellijk op de hoogte worden gesteld van het bezwaar.

In de bekostigingsregelingen voor de landelijke voorzieningen en in de provinciale verordeningen is na de decentralisatie van de regionale jeugdhulpverleningsvoorzieningen een zelfde regeling getroffen als gold op grond van het Besluit tijdelijke bekostiging jeugdhulpverlening dat subsidiëring van aangevangen hulpverlening nadat daartegen bezwaar is aangetekend nog gedurende zes weken mogelijk is. Dit in antwoord op een vraag van de leden van de CDA-fractie en van de leden van de VVD-fractie, voor zover het betreft de decentralisatie. Overigens leidt de regeling er niet toe, zoals de leden van de VVD-fractie veronderstelden, dat de subsidiëring wordt stopgezet als de ouderbijdrageplicht niet wordt vervuld. Zolang tegen een aangevangen hulpverlening geen bezwaar is aangetekend, wordt er gesubsidieerd en moet ook de ouderbijdrage worden betaald.

Zo nodig kan deze bijdrage worden ingevorderd. Zodra van de ouders geen medewerking meer wordt verkregen aan de hulpverlening (bij voorbeeld in situaties van van huis weggelopen jongeren of van door de ouders uit huis gezette jongeren, waarop de leden van de fractie van D66 wezen), zou de vrijwillige hulpverlening aan de jeugdige in beginsel moeten worden beëindigd. Als dat evenwel vanuit de belangen van de minderjarige onverantwoord is, moeten er waarborgen zijn dat de hulpverlening kan worden voortgezet. Deze waarborgen worden gevonden in de uitzondering op de ouderbijdrageplicht, bedoeld in artikel 41c, tweede lid, onder d, in combinatie met de mogelijkheid van voortzetting van de subsidiëring van de hulpverlening gedurende zes weken op grond van de bekostigingsregelingen. In deze periode van zes weken na indiening van het bezwaar van de ouders tegen voortzetting van de hulpverlening kan met de ouders overleg worden gevoerd ten einde hun bezwaren weg te nemen. De verplichting tot betaling van een ouderbijdrage kan het overleg met de ouders over voortzetting van de hulpverlening, ongeacht of al direct tot invordering wordt overgegaan, sterk belasten. Om deze reden zijn wij er geen voorstander van deze uitzonderingsbepaling te schrappen.

Dit in antwoord op de suggestie van de leden van de VVD-fractie om deze uitzondering te schrappen. In antwoord op een vraag van de leden

van de RPF-fractie merken wij op, dat ook indien bezwaren tegen de hulpverlening eerst enige tijd na de aanvang van de hulp kenbaar worden gemaakt de uitzondering van artikel 41, tweede lid, onder d, geldt.

De leden van de fracties van de VVD en Groen Links vroegen aandacht voor de dreiging dat deze uitzondering tot oneigenlijk gebruik aanleiding zou geven. Ouders gebruiken dan inhoudelijke gronden om de hulpverlening aan hun (weggelopen) kind te weigeren, terwijl het in feite om de financiële redenen gaat. Bezwaren tegen de hulpverlening zelf betekenen in beginsel dat de hulpverlening wordt beëindigd en het kind weer naar huis teruggaat. De afwegingen die de ouders moeten maken zijn daarom niet louter van financiële aard. Overigens blijkt uit de gegevens van de evaluatie van het functioneren van de huidige ouderbijdrageregeling dat het aantal bezwaren tegen vrijwillige jeugdhulpverlening gering is (Kamerstukken II 1990/91, 15 317, nr. 196). Zoals hieronder blijkt, kan, indien het onverantwoord is, de hulpverlening te beëindigen, uiteindelijk een maatregel van kindbescherming aan de rechter worden verzocht. Ook dan zullen de ouders een ouderbijdrage moeten betalen.

De termijn van zes weken waarin de subsidiëring kan worden voortgezet, geldt alleen voor plaatsingen in (semi-)residentiële voorzieningen of in voorzieningen voor pleegzorg die al zijn aangevangen. In de gevallen dat een jeugdige zich aanmeldt met een hulpvraag bij een hulpverlenende instantie is het geenszins noodzakelijk om alvorens (vooralsnog ambulante) hulpverlening aan te vangen, eerst een akkoord te krijgen van de wettelijke vertegenwoordigers ten aanzien van de hulpverlening of de betaling van de ouderbijdrage. Voor de positie van de ouders in geval van een acute noodsituatie bij weglopen zij verder verwezen naar het op 1 juni 1993 ingediende wetsvoorstel tot wijziging van de Wet op de jeugdhulpverlening en het Wetboek van Strafrecht in verband met hulpverlening aan weggelopen minderjarigen.

Wordt overwogen om tot plaatsing in een (semi-)residentiële voorziening over te gaan of in een voorziening voor pleegzorg, dan dienen de ouders ingevolge artikel 29, tweede lid, van de Wet op de jeugdhulpverlening bij de werkzaamheden van de plaatsende instantie te worden betrokken. Tekenende ouders dan bezwaar aan (dus vóór de aanvang van de hulpverlening waarvoor ook een ouderbijdrageplicht geldt), dan is subsidiëring van de vrijwillige hulpverlening niet mogelijk. Naar wij aannemen hebben wij op deze wijze de passage in de memorie van toelichting dat hulp niet voor subsidiëring in aanmerking komt als voorafgaande aan de hulpverlening bezwaar is ingediend door de ouders voldoende verduidelijkt. Hierom vroegen de leden van de fractie van D66.

Na een aangevangen hulpverlening blijkt in een aantal gevallen overleg met de ouders over hun bezwaren binnen de termijn van zes weken voldoende. Als evenwel aan de bezwaren niet kan worden tegemoet gekomen binnen deze periode, zal beslist moeten worden of alsnog de hulpverlening beëindigd moet worden en of die beëindiging onverantwoord zou zijn. Doet dit laatste zich voor, dan zal de hulpverlening tegen de uitdrukkelijke wens van de ouders voortgezet moeten worden. Omdat de ouders bekleed zijn met de ouderlijke macht zal hieraan een ingrijpen in het gezag ten grondslag moeten liggen. De raad voor de kindbescherming zal in deze gevallen de concrete situatie moeten onderzoeken en de rechter terzake adviseren. Om een zorgvuldig onderzoek mogelijk te maken is bepaald dat in deze gevallen subsidiëring van de vrijwillige hulp aan de minderjarige, ondanks bezwaar tegen de hulpverlening van de wettelijke vertegenwoordiger nog gedurende drie maanden kan worden voortgezet. Deze periode achten wij voldoende om te beoordelen of het onverantwoord is de hulp aan de minderjarige te beëindigen, waardoor deze zou moeten worden voortgezet in het kader van een

maatregel van kindbescherming. Onverantwoorde beëindiging van de hulpverlening behoeft dus niet voor te komen.

In het licht van het bovenstaande achten wij de termijn van zes weken voor de voortzetting van de subsidiëring voldoende. Wij zien niet in dat er nog een restproblematiek zou zijn waarvoor het opnemen van een hardheidsclausule nodig zou kunnen zijn, zoals de leden van de fractie van het GPV opmerkten. Hierboven is uiteengezet welke mogelijkheden voor de praktijk bestaan om aangevangen hulpverlening, nadat ouders daartegen bezwaar hebben gemaakt, zonder dat financiële perikelen een en ander behoeven te doorkruisen, voort te zetten. Gelet op de cumulatieve werking die de hierboven genoemde termijnen kunnen hebben (twee keer zes weken en drie maanden voortzetting van de subsidiëring in verband met onderzoek van de raad voor de kindbescherming) zijn wij van een verlenging van de periode van zes weken in geval van een acute noodsituatie, zoals de leden van de GPV-fractie suggereerden, geen voorstander.

De leden van de CDA-fractie wilden weten of met het wetsvoorstel de zogenaamde financiële ondertoezichtstelling tot het verleden behoort. Ook de leden van de fractie van D66 hebben hiernaar gevraagd, mede in relatie tot regeling van voortzetting van de subsidiëring gedurende drie maanden in het geval dat een onderzoek door de raad voor de kindbescherming met het oog op een maatregel van kindbescherming is verzocht. Ook het lid van de RPF-fractie vroeg of het onderhavige wetsvoorstel de praktijk van de financiële ondertoezichtstelling zou doen eindigen.

De hierboven uiteengezette mogelijkheid van voortzetting van de subsidiëring gedurende drie maanden met het oog op een onderzoek van de raad voor de kindbescherming in het licht van een mogelijke maatregel van kindbescherming is inderdaad bedoeld om de zogeheten financiële ondertoezichtstelling te voorkomen. Deze regeling was reeds in het Besluit tijdelijke regeling bekostiging jeugdhulpverlening opgenomen. Wij hebben niet de indruk dat thans nog om financiële redenen ondertoezichtstellingen door de kinderrechter worden uitgesproken. Dit wetsvoorstel zal er stellig toe bijdragen dat een «financiële afweging» in het kader van een mogelijke ondertoezichtstelling tot het verleden gaat behoren.

De leden van de fractie van D66 vroegen om opheldering over de passage in de memorie van toelichting over de onwenselijkheid om de medewerking van de ouders te verzekeren door het niet effectueren van de ouderbijdrageplicht. Met genoemde passage wordt bedoeld op de situatie waarin ouders niet bereid zijn een ouderbijdrage te betalen. In tegenstelling tot hetgeen deze leden veronderstelden, is in het wetsvoorstel geen koppeling gelegd tussen betaling van de ouderbijdrage en hulpverlening enerzijds en niet-betaling en beëindiging van de hulpverlening anderzijds. Zoals hierboven uiteengezet, leiden bezwaren tegen de betaling van de ouderbijdrage of feitelijke niet-betaling ervan, niet tot beëindiging van de hulp. De enige reden om de hulp en de subsidiëring daarvan te beëindigen, is gelegen in het feit dat de ouder bezwaar aantekent tegen de hulpverlening zelf. Uiteraard is dan ook geen ouderbijdrage meer verschuldigd, omdat de hulpverlening en de subsidiëring daarvan beëindigd worden.

De vrees wordt wel geuit dat ouders die geen ouderbijdrage willen betalen, het middel van bezwaar tegen de hulpverlening zelf zouden kunnen aangrijpen om onder de ouderbijdrageverplichting uit te komen. Enerzijds wordt er dan voor gepleit om de – beperkte – uitzondering op de ouderbijdrageplicht te doen vervallen. Anderzijds wordt ervoor gepleit om in dergelijke situaties op enigerlei wijze ontheffing van de ouderbijdrageplicht mogelijk te maken. Naar ons oordeel wordt in beide gevallen het doel voorbij geschoten. Het doen vervallen van de uitzondering zou de hulpverlening aan de minderjarige ernstig in gevaar kunnen brengen.

Het toestaan van ontheffing in dergelijke situaties zou betekenen dat het voorkomen van bezwaren tegen de hulpverlening wordt «gekocht» met een ontheffing van de ouderbijdrage. Dit achten wij principiële onjuist.

In het licht van bovenstaande afwegingen achten wij de gekozen oplossing evenwichtig. Dat geldt ook in situaties waarop de leden van de fractie van Groen Links wezen, waarin weggelopen minderjarigen voorafgaande aan de hulpverlening niet meer thuis woonden, omdat zij al eerder waren weggelopen. In deze situaties ontstaan door de ouderbijdrage kosten voor de ouders die deze voordien (wellicht) niet hadden. Vanuit een oogpunt van rechtsgelijkheid achten wij het niet gerechtvaardigd om in deze gevallen de onderhoudsplichtige ouders van hun bijdrageplicht te ontslaan, waar andere ouders deze bijdrageplicht wel hebben. Dat deze situaties zouden leiden tot een sterke toename van het aantal bezwaren tegen de hulpverlening zelf, wordt niet bevestigd door de hierboven genoemde evaluatie.

Het lid van de RPF-fractie vroeg hoe het staat met de bereidheid van ouders om te voldoen aan de ouderbijdrageplicht. Deze bereidheid is in het algemeen zeker aanwezig. Wel wordt het door ouderbijdrageplichtigen – zeker op een lager inkomensniveau – als probleem ervaren om de gelden vrij te maken. Voor zover in het verleden door de Raad van State is bepaald dat ten onrechte een ouderbijdrage werd geïnd, had dit doorgaans te maken met het feit dat het Besluit bijdragen jeugdhulpverlening niet geheel correct werd geïnterpreteerd in situaties waarin vóór invoering van genoemd besluit geen ouderbijdrage verschuldigd was, alsmede in situaties van jeugdigen van 18 jaar en ouder. In laatstgenoemde situaties gaat het om plaatsingen van jonge volwassenen die op grond van de Wet op de Jeugdhulpverlening niet mogelijk zijn, maar waarvoor, vooruitlopend op een wetswijziging terzake, na overleg met de Tweede Kamer, toestemming is verleend (circulaires, DJB-u-923771 en DJB-u-923772 d.d. 2 juni 1993).

Artikel 41c, tweede lid, onder e

De leden van de VVD-fractie vroegen hoe het bedrag van f 500 eigen inkomen van de jeugdige is vastgesteld. Het bedrag is overgenomen uit de ouderbijdrageregeling die voor de vrijwillige jeugdhulpverlening sinds 1985 van kracht is.

In de uitvoeringspraktijk heeft dit bedrag geen problemen of vragen opgeroepen.

Gesloten regeling van uitzonderingen op de ouderbijdrageplicht

De leden van de fracties van het CDA, PvdA, VVD en RPF stelden vragen met betrekking tot het al dan niet opnemen van een hardheidsclausule (ontheffingsmogelijkheid) in het voorstel, in samenhang met de regeling inzake bezwaren van ouders tegen de vrijwillige hulpverlening aan hun minderjarige kind(eren). De leden van de CDA-fractie stonden daarbij in beginsel wel positief tegenover een gesloten regeling. Ook de leden van de PvdA-fractie gaven aan de redenering van de regering te kunnen volgen op dit punt. Wij reageren hierop als volgt.

Met de invoering van de Wet op de jeugdhulpverlening op 1 januari 1990 is een wettelijke verschuldigdheid gecreëerd tot betaling van een ouderbijdrage. Vóór de inwerkingtreding van deze wet ontbrak een dergelijke wettelijke verplichting. De inning van ouderbijdragen kon eerst geëffectueerd worden door de bereidheid hiertoe van (stief)ouders tot voorwaarde voor de subsidiëring van de hulpverlening te maken. De plaatsende instantie had tot taak de ouders hiertoe een verklaring te laten ondertekenen. Deze systematiek betekende dat subsidiëring van de vrijwillige hulpverlening aan minderjarigen niet mogelijk was als de ouders een dergelijke verklaring niet ondertekenden. Mede op aandringen van het particulier initiatief en de Tweede Kamer is

toegezegd dat voorkomen zou worden dat de hulpverlening aan minderjarigen in gevaar zou komen als gevolg van de invoering van de ouderbijdrageregeling. Dit leidde tot de mogelijkheid van ontheffing in situaties waarin de plaatsende instantie aangaf dat het benaderen van de ouders over de ouderbijdrage de hulpverlening in gevaar zou kunnen brengen.

Hierdoor ontstond een uitgebreid stelsel van ontheffingen en een groot aantal situaties waarin ontheffing moest worden verleend. In dit verband wijzen wij op de tussentijdse evaluatie (7 april 1986, Kamerstukken II 1985/86, 15 317, nr. 140) en de eindevaluatie (Kamerstukken II 1987/88, 15 317, nr. 166).

De invoering van de Wet op de jeugdhulpverlening heeft geleid tot ont koppeling van de ouderbijdrage en de subsidiëring van de hulpverlening. De ouderbijdrage is nu op grond van de wet verschuldigd. Een bereidverklaring van de ouders als voorwaarde voor de subsidiëring is daarvoor niet nodig. De subsidiëring van de hulpverlening is gegarandeerd, ook als de ouders bezwaren hebben tegen betaling van een bijdrage of als zij deze niet voldoen. De wijze van inning is zo eenvoudig mogelijk.

De ontheffingen waren nodig omdat de ouders zich niet bereid verklaarden tot betaling en de subsidiëring van de hulpverlening zelf daardoor in gevaar zou komen. Juist door de ont koppeling van ouderbijdrage en subsidiëring zijn de ontheffingen niet langer nodig. Problemen rond de feitelijke betaling van de ouderbijdrage leiden niet langer tot beëindiging van de subsidiëring van de hulp.

Los hiervan (dus ook los van de ouderbijdrage) staan de bezwaren tegen de hulpverlening zelf. Het uitgangspunt voor vrijwillige jeugdhulpverlening is altijd geweest dat daartegen door de wettelijke vertegenwoordiger(s) geen uitdrukkelijk verzet is aangetekend. Dit vloeit voort uit de ouderlijke macht. Ook in de nadere memorie van antwoord bij de Wet op de jeugdhulpverlening (Kamerstukken II 1987/88, 19 399, nr. 17) werd reeds gesteld dat essentieel voor vrijwillige jeugdhulpverlening is, dat zij niet plaats vindt als ouders zich daartegen verzetten. Het gaat naar onze mening om die vorm van hulpverlening die het meest passend is voor de jeugdige, maar waarmee ook de ouders zich kunnen verenigen. Verzetten ouders zich tegen hulpverlening aan hun minderjarige kinderen, dan kan deze slechts worden verleend tegen de uitdrukkelijke wens van de ouders in, indien hieraan een rechterlijke beslissing ten grondslag ligt. Er wordt immers ingegrepen in de ouderlijke macht. Dit staat los van de ouderbijdrageregeling. In de bekostigingsregeling voor de landelijke voorzieningen voor jeugdhulpverlening en de provinciale verordeningen voor regionale voorzieningen voor jeugdhulpverlening is een en ander op deze wijze tot uitdrukking gebracht.

De vrees bestaat dat, nu ontheffing van de betaling van een ouderbijdrage sinds 1 januari 1990 niet meer mogelijk is, het aantal bezwaren tegen de hulpverlening zelf zou toenemen. In feite zou het dan gaan om bezwaren tegen betaling van de bijdrage. Dat zou weer leiden tot een toename van het aantal situaties waarin de subsidiëring beëindigd wordt. De effecten van het beëindigen van de mogelijkheid van ontheffing per 1 januari 1990 op het aantal bezwaren tegen de vrijwillige jeugdhulpverlening zelf zijn inmiddels geëvalueerd. Uit deze evaluatie blijkt dat geen sprake is van een sterke toename van het aantal bezwaren tegen vrijwillige hulpverlening aan minderjarigen.

De zeer geringe toename staat in geen enkele verhouding tot het aantal ontheffingen in het verleden. Deze uitkomsten bevestigen niet het eerder genoemde vermoeden. Bovendien kan de geringe toename van het aantal bezwaren tegen de hulpverlening niet bij voorbaat worden toegerekend aan bezwaren tegen de betaling van de ouderbijdrage. In de evaluatie wordt als mogelijke andere oorzaak genoemd de verbeterde informatieverschaffing aan ouders over de bezwaarmogelijkheid. De

uitkomsten van de evaluatie vormen ons inziens geen aanleiding om de kwestie van de hardheidsclausule in heroverweging te nemen. Eerder zijn wij van mening dat het aantal bezwaren tegen de vrijwillige hulpverlening, gelet op de vaak complexe problematiek en conflicterende beleving daarvan door ouders en jeugdigen, opvallend gering is.

Het geringe aantal bezwaren en het geringe aantal situaties waarin op 1 januari 1990 een eerder verleende ontheffing werd beëindigd en vervolgens een bezwaar tegen de hulpverlening werd ingediend, wijst niet op een sterk verband tussen het ontbreken van een hardheidsclausule en het indienen van bezwaren tegen de hulpverlening. Op grond hiervan menen wij dat de bezwaren tegen de hulpverlening doorgaans werkelijk betrekking hebben op deze hulpverlening zelf en niet op de ouderbijdrage. De vraag of deze bezwaren moeten leiden tot beëindiging van de vrijwillige hulp aan de minderjarige en de subsidiëring daarvan, betreft derhalve primair de effectuering van het ouderlijk gezag en niet een mogelijke nieuwe introductie van een hardheidsclausule voor de bijdrageplicht.

Het invoeren van een ontheffingsmogelijkheid voor situaties waarin een bezwaar van ouders tegen de vrijwillige hulpverlening dreigt – wat in feite een bezwaar zou zijn tegen de ouderbijdrage –, waardoor beëindiging van de subsidiëring dreigt, maakt het voor ouders relatief eenvoudig om aan de verplichting tot betaling van een ouderbijdrage te ontkomen. Wij verwachten dat van een dergelijke hardheidsclausule op grote schaal gebruik zal worden gemaakt. Omdat alleen een bezwaar tegen vrijwillige hulpverlening tot beëindiging daarvan kan leiden, zou de dreiging van een dergelijk bezwaar reeds aanleiding kunnen zijn om tot ontheffing over te gaan. Indien vervolgens geen bezwaar tegen de hulpverlening wordt ingediend, kan de hulpverlening worden voortgezet, maar wordt tegelijkertijd duidelijk dat de ouders niet zozeer bezwaar hadden tegen de hulpverlening, alswel dat zij niet bereid waren hiervoor te betalen, met als resultaat dat zij ook geen ouderbijdrage verschuldigd zijn. Vanuit een oogpunt van rechtsgelijkheid achten wij dit onaanvaardbaar. Een en ander zou ook financiële gevolgen hebben.

Het is mogelijk dat ouders, die reeds grote moeite hebben met de vrijwillige hulpverlening voor hun minderjarig kind, eerder bezwaar zullen aantekenen hiertegen wanneer zij ook nog een ouderbijdrage voor deze hulpverlening verschuldigd zijn. Niet alleen verwachten wij op grond van de evaluatie niet dat deze situatie zich veel voordoet, ook vinden wij het onjuist in dergelijke situaties door middel van een ontheffing de medewerking aan de hulpverlening als het ware te kopen, zoals wij hierboven in een antwoord op vragen van de fractie van D66 hebben aangegeven.

Ten slotte merken wij op dat ingevolge dit wetsvoorstel voor zowel de justitiële als voor de vrijwillige jeugdhulpverlening eenzelfde ouderbijdrage verschuldigd zal zijn. Voor ouders maakt het financieel niet uit of de hulp in vrijwillig dan wel in justitieel kader wordt gegeven, zoals de leden van de PvdA-fractie terecht opmerkten. Een sterke verschuiving van hulpverlening in vrijwillig kader naar hulpverlening in justitieel kader verwachten wij als gevolg van de ouderbijdrageregeling dan ook niet. Het zou overigens ook ten opzichte van de hulpverlening in justitieel kader onjuist zijn om voor de hulpverlening in vrijwillig kader een ontheffingsmogelijkheid te introduceren ten einde de ouders van medewerking aan de hulpverlening te verzekeren. Het effect zou zijn dat bij bezwaar tegen de vrijwillige hulpverlening dat leidt tot een maatregel van kinderscherming een ouderbijdrage betaald zou moeten gaan worden, tenzij tevoren door een ontheffing van de betaling van de ouderbijdrage de medewerking is verkregen of verzekerd.

Op grond van het vorenoverwogene zijn wij geen voorstander van het opnemen van een hardheidsclausule in de regeling.

Wij achten deze zowel onnodig als ongewenst. Dit in antwoord op een vraag van de leden van de PvdA-fractie. Ten aanzien van de uitvoerbaarheid waarnaar deze leden vroegen, merken wij op dat daarmee in het verleden geen positieve ervaringen zijn opgedaan.

Genoemde leden vroegen, in verband met de vrees dat ouders bezwaar tegen de hulpverlening zullen aantekenen in situaties waarin de band met hun kind zodanig verstoord is dat zij geen ouderbijdrage willen betalen, of een beperkte hardheidsclausule uitkomst zou brengen. Naar ons oordeel kleven aan een beperkte hardheidsclausule dezelfde bezwaren als hiervoor aangegeven.

De leden van de PvdA-fractie vroegen of de uitkomst van bovengenoemde evaluatie dat het ontbreken van een ontheffingsmogelijkheid niet of nauwelijks heeft geleid tot een toename van het aantal bezwaren van ouders tegen de hulpverlening niet volledig op losse schroeven komt te staan door de mededeling op blz. 4 van deze evaluatie dat «tot daadwerkelijke invordering van deze bijdrage nog niet is overgegaan». Ligt het niet voor de hand te veronderstellen dat bij een straffer invorderingsbeleid het aantal bezwaren wel degelijk zal toenemen. Wij verwachten een dergelijke toename niet. Ten eerste omdat de ouders ook thans worden geconfronteerd met ouderbijdragenota's en/of aanmaningen. Verwacht mag worden dat ouders, die bezwaren uiten tegen de hulpverlening zelf om op deze wijze geen ouderbijdrage te behoeven te betalen, hun bezwaren al na ontvangst van de nota's of aanmaningen laten horen. De evaluatiegegevens wijzen er niet op dat dit gebeurt. In de tweede plaats leidt beëindiging van de hulpverlening in het algemeen niet tot minder kosten voor de ouders. In de derde plaats zullen de ouders een ouderbijdrage moeten blijven betalen als de hulpverlening in justitieel kader wordt voortgezet. Uiteindelijk neemt een bezwaar tegen de hulpverlening de ouderbijdrageverplichting niet weg. De leden van de PvdA-fractie wezen daar terecht op. Ten slotte neemt een in een later stadium geuit bezwaar de verschuldigdheid van de ouderbijdrage tot dat moment niet weg.

De leden van de CDA-fractie vroegen naar de werking van een gesloten regeling in situaties van bij voorbeeld slachtoffers van mishandeling en incest. Uit hetgeen wij eerder uiteenzetten kan worden geconcludeerd dat het in dergelijke situaties niet uitgesloten is dat ouders de hulpverlening blokkeren door hiertegen bezwaar aan te tekenen. Hulpverlening in het kader van een justitiële maatregel zal in die gevallen doorgaans noodzakelijk zijn.

Niet-betaling van de ouderbijdrage zal echter niet tot blokkering van de hulp leiden.

Het lid van de fractie van de RPF vroeg in verband met de kwestie van de hardheidsclausule of door het ontbreken hiervan geen wanbetaling in de hand wordt gewerkt. De vereenvoudigde wijze van inning zou hier uitkomst kunnen bieden. Daarnaast zij opgemerkt dat ook nu reeds, zonder hardheidsclausule, een verbetering op dit punt valt waar te nemen. Onder «3. Vaststelling en inning van de bijdragen» gaan wij hierop in antwoord op vragen van de leden van de fracties van CDA en VVD nader in. Ten slotte zijn wij van mening dat de ontheffing van een verplichting niet de juiste weg is om wanbetaling te voorkomen.

2. Bijdrage van de jeugdige (eigen bijdrage)

De leden van de fractie van het CDA vroegen of de regeling inzake de eigen bijdragen niet tot een conflict van plichten kan leiden voor jongeren, omdat op basis van de regeling van het ouderlijk gezag een minderjarige zijn of haar inkomen moet afstaan aan de ouders. In het wetsvoorstel houdende een nadere regeling van het ouderlijk gezag van en de omgang met minderjarige kinderen (Kamerstukken II 1992/93,

23 012, nrs. 1-2, artikel 253I, eerste lid) is voorgesteld dat elk kind dat bij zijn ouders inwoont en anders dan incidenteel arbeidsinkomen geniet, gehouden zal zijn naar draagkracht bij te dragen in de kosten van de huishouding van het gezin. Indien de jeugdige buiten het gezin verblijft – de situatie waarvoor volgens het wetsvoorstel de eigen-bijdrageregeling geldt – zal er in de toekomst geen verplichting tot afdracht van een deel van het arbeidsinkomen meer zijn. Er is dan ook geen conflict van plichten.

Dezelfde leden vroegen of het inkomen van de ouders irrelevant is bij een eigen inkomen van de jeugdige en daarop gebaseerde eigen bijdrage. De eigen-bijdrageregeling en de ouderbijdrageregeling staan vrijwel geheel los van elkaar. Alleen indien de jeugdige een eigen inkomen heeft van f 500 of meer netto per maand, behoeft geen ouderbijdrage betaald te worden. Als jeugdigen een gering of geen eigen inkomen hebben, leidt dit niet tot een verhoging van de vaste ouderbijdrage.

In antwoord op vragen van de leden van de VVD-fractie over de grondslag van de hoogte van de eigen bijdrage, merken wij op dat de eigen bijdrage die betaald moet worden hoger is naarmate het inkomen van de jeugdige hoger is, aangezien de bijdrage een deel van het inkomen van de jeugdige omvat.

Er is daarbij geen maximale of volledige bijdrage en ook geen minimale of onvolledige bijdrage. Er is daarom ook geen verschil waarop de ouders aangesproken zouden moeten worden. Het bovenstaande heeft betrekking op de huidige regeling. Vooralnog zijn wij niet voornemens hierin voor de toekomst verandering te brengen.

De leden van de fractie van D66 vroegen naar het verschil in de methoden van inning van de eigen bijdragen in geval van pleegzorg en van (semi-)residentiële hulp. Ten aanzien van de semi-residentiële hulpverlening geldt geen eigen bijdrageplicht. In deze gevallen zijn de jeugdigen deels thuis en kan de kostgeldregeling, zoals hierboven uiteengezet in antwoord op een vraag van de leden van de CDA-fractie, gelden. Bij jeugdigen die verblijven in een pleeggezin is gekozen voor een regeling die het mogelijk maakt dat pleegouders met hun pleegkinderen op vergelijkbare wijze als dit zal gelden voor kinderen met een inkomen die bij hun ouders thuis wonen, zelf afspraken kunnen maken over het betalen van kostgeld. Deze regeling voor de pleegzorg geldt al sinds de invoering van de Subsidierегeling vrijwillige pleegzorg in 1984. Zij is thans neergelegd in het Besluit vergoedingen pleeggezinnen.

Klachten van pleegouders hierover zijn ons niet bekend. De leden van de fractie van D66 verwezen in dit verband naar de discussie over de centralisering van de inning van bijdragen bij Boddaertcentra. Verder verwezen zij naar de opmerking dat centralisering van de inning van eigen bijdragen grote lasten met zich zou brengen. Blijkbaar heeft de tekst van de memorie van toelichting op dit punt tot misverstanden aanleiding gegeven. Bij de discussie over de inning door Boddaertcentra en FIOM-tehuizen ging het om de inning van ouderbijdragen. Vanuit een oogpunt van efficiency is destijds tot centrale inning overgegaan van de ouderbijdragen bij Boddaertcentra en FIOM-tehuizen, gelijk dit al langer geschiedde voor alle residentiële voorzieningen en voor de pleegzorg. Waar in de memorie van toelichting werd gesproken van de lasten bij een centrale inning, werd bedoeld op een centrale inning van de bijdragen van jeugdigen zelf (eigen bijdragen). De inning van eigen bijdragen (die losstaat van de ouderbijdrage) door de residentiële voorzieningen is een reeds lang bestaande praktijk die bevredigend verloopt. Wij hebben dan ook gemeend door dit wetsvoorstel hierin geen wijziging te moeten aanbrengen.

De leden van de fractie van D66 signaleerden voorts dat geen ouderbijdrage verschuldigd is bij een justitiële plaatsing, terwijl van de

jeugdige een bijdrage wordt gevraagd in geval van plaatsing door de kinderrechtster, de raad of een voogdij-instelling.

Bij justitiële plaatsingen zijn de ouders volgens het wetsvoorstel in beginsel ouderbijdrageplichtig. De jeugdige die over een eigen inkomen beschikt, is bij een plaatsing in een residentiële voorziening in deze gevallen ook een bijdrage verschuldigd. Er wordt hier ten aanzien van de verschuldigdheid van de bijdragen geen verschil gemaakt tussen een vrijwillige plaatsing en een justitiële plaatsing.

In antwoord op een vraag van de leden van de fractie van Groen Links merken wij op dat wij de kans van niet-medewerking aan de hulpverlening door de jeugdige, wanneer hij daaraan in financiële zin moet bijdragen, niet onevenredig groot. Ten eerste is de jeugdige zelf direct belanghebbende bij de hulpverlening. Ten tweede staat tegenover de bijdrage dat de verzorging wordt betaald. In die zin wordt de eigen bijdrage ook gehanteerd als paedagogisch instrument bij de hulpverlening. De eigen-bijdrageregeling fungeert al een lange reeks van jaren. Wij hebben nooit signalen gehad dat deze bijdrage tot de door deze leden genoemde effecten leidt.

Genoemde leden vroegen naar de perceptiekosten van de eigen bijdrage. Deze wordt vastgesteld en geïnd door de desbetreffende voorziening. Welke de perceptiekosten zijn is ons niet bekend. Problemen dienaangaande evenmin.

De uitwerking van de eigen bijdrageregeling zal geschieden bij algemene maatregel van bestuur. In het huidige Besluit bijdragen jeugdhulpverlening is reeds, in aansluiting op eerdere regelingen, een eigen bijdrageregeling opgenomen. De hoogte van de bijdrage omvat een deel van het inkomen.

Een inkomen uit arbeid tot f 1400 per jaar is vrijgelaten. Andere uitzonderingen zijn er niet.

3. Vaststelling en inning van de bijdragen

Naar aanleiding van een vraag van de leden van de CDA-fractie op welke gronden men in verzet kan komen tegen de tenuitvoerlegging van een dwangbevel kan het volgende worden opgemerkt. In het stadium van de invorderingsprocedure staan de verschuldigdheid en de hoogte van de maandelijkse bijdrage vast. Dit zijn immers kwesties die in het kader van de AROB-procedure aan de orde gesteld hadden kunnen of moeten worden. De mogelijkheden om verzet te doen zijn daardoor beperkt. Het verzet kan gegrond zijn op een verschil van inzicht over het tijdvak waarover men de bijdrage (nog) verschuldigd is, terwijl het verzet ook op administratieve fouten gegrond kan zijn.

Het verzet schorst de tenuitvoerlegging van het dwangbevel en zal een zekere vertraging met zich mee brengen. Naar verwachting zullen zich echter in geringe mate verzetsprocedures voordoen. Praktijk bij de justitiële hulpverlening wijst uit dat in een beperkt aantal gevallen gebruik gemaakt wordt van verzetsmogelijkheden. Naar onze stellige overtuiging zal de verzetsprocedure derhalve geen afbreuk doen aan de nagestreefde vereenvoudiging. Dit in antwoord op een vraag hierover van de leden van de GPV-fractie.

De leden van de CDA-fractie vroegen of het AROB-beroep schorsende werking heeft met betrekking tot de ouderbijdrageverplichting. Als gesteld in de memorie van toelichting is de beslissing tot vaststelling van de bijdrage vatbaar voor beroep krachtens de Wet AROB. De artikelen 71 tot en met 120 van de Wet op de Raad van State zijn van overeenkomstige toepassing op de behandeling van een beroepschrift. In de artikelen 107 tot en met 115 van laatstgenoemde wet worden de schorsing en voorlopige voorziening geregeld. Hiertoe dient een verzoek om schorsing of voorlopige voorziening bij de voorzitter van de Afdeling

Rechtspraak te worden ingediend. De voorzitter kan het verzoek toewijzen op de grond dat de uitvoering van het besluit onevenredig nadeel met zich zou brengen voor de betrokkenen in verhouding tot het door een onmiddellijke uitvoering van het besluit te dienen belang. Het Arob-beroep zelf heeft derhalve geen schorsende werking. Ook onder de huidige regeling voor de vrijwillige hulpverlening kan tegen de vaststelling van de ouderbijdrage Arob-beroep worden ingesteld. In de praktijk blijkt slechts een zeer gering aantal ouderbijdrageplichtigen van deze mogelijkheid gebruik te maken.

Slechts bij hoge uitzondering wordt daarbij een verzoek tot schorsing ingediend.

De bijdrage van de ouders in het kader van de justitiële hulpverlening wordt thans door de rechter vastgesteld. Van deze beslissing kan in beroep worden gegaan. Hoger beroep schorst de tenuitvoerlegging, tenzij de beslissing uitvoerbaar bij voorraad is verklaard. In de praktijk wordt zelden of nooit in beroep gegaan van een beslissing met betrekking tot de bijdrage in de kosten van een maatregel van kindbescherming. Wij verwachten daarom niet dat de beroepsmogelijkheid tot grote vertraging en grote financiële gevolgen zal leiden.

De leden van de fracties van het CDA en de VVD vroegen hoeveel inkomsten gedeerd werden als gevolg van het feit dat zelden tot gedwongen inning van ouderbijdragen werd overgegaan (vastgesteld in het kader van de vrijwillige hulpverlening). Over het jaar 1990 is 29% van de het totaal opgelegde bedrag aan ouderbijdragen nog niet betaald. Over de jaren 1991 en 1992 zijn deze percentages respectievelijk 21 en 19.

Sinds er een stringenter invorderingsbeleid wordt gevoerd (vanaf medio 1991) is er sprake van een opgaande lijn. Of het in al deze gevallen gaat om oninbaarheid valt nog te bezien. Met de leden van de CDA-fractie zijn wij van oordeel dat vanuit een oogpunt van rechtsgelijkheid de invordering verbetering behoeft. Met de op dit moment voorhanden zijnde mogelijkheden wordt hieraan gestalte gegeven. Daarnaast bevat dit wetsvoorstel de mogelijkheid van vereenvoudigde inning en invordering. Wij zijn ervan overtuigd dat hiermee een invorderingsbeleid mogelijk is dat aan de eisen van rechtsgelijkheid voldoet.

Dezelfde leden merkten op dat het percentage oninbare ouderbijdragen van 40, genoemd door de SOJN, waarschijnlijk dichter de werkelijkheid benadert dan het percentage van 0,9, genoemd in de evaluatienota. Dit laatste percentage heeft betrekking op het aantal gevallen in 1987 dat de ouders om financiële redenen weigerden het ouderbijdrageformulier in te vullen en te ondertekenen. Als gevolg van de toen geldende, hierboven uiteengezette, systematiek kwam in die gevallen de hulpverlening niet in aanmerking voor subsidiëring. Dit is niet hetzelfde als het aantal situaties waarin feitelijk geen ouderbijdrage werd betaald. Ook als ouders zich, door middel van ondertekening van het ouderbijdrageformulier, wel bereid verklaarden een ouderbijdrage te betalen, werd in een aantal gevallen feitelijk toch niet tot (volledige) betaling overgegaan.

Met de SOJN en de VOG is geen overleg meer geweest over de centrale vaststelling en inning, na het overleg waarover ik u in mijn brief van 28 februari 1990 (BSG/CB6267) heb geïnformeerd. Dit in antwoord op een vraag van de leden van de VVD-fractie. Zoals ook in genoemde brief is aangegeven, is door de gesprekspartners in het overleg het principe van centrale inning van de ouderbijdrage niet ter discussie gesteld. Aan de orde was de wijze waarop de overdracht van de vaststelling en inning door FIOM-tehuizen en Boddaertcentra aan het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur vorm diende te krijgen. Deze overdracht is in overeenstemming met de destijds met de overlegpartners gemaakte afspraken gerealiseerd.

4. Overgangsregeling

In antwoord op vragen van de leden van de CDA-fractie en van de fractie van D66 wijzen wij erop dat de overgangsregeling van artikel IV alleen betrekking heeft op plaatsingen waarvoor op grond van de huidige regeling of op grond van regelingen inzake de verschuldigdheid van een onderhoudsbijdrage of bijdrage in de kosten van een maatregel van kinderbescherming, nog geen bijdrage verschuldigd is op het moment dat dit voorstel tot wet is verheven en in werking treedt. Het gaat dan ten eerste om ouders en stiefouders van vrijwillig geplaatste jeugdigen, die thans nog geen ouderbijdrage verschuldigd zijn, omdat zij de jeugdige niet voorafgaand aan de hulpverlening hebben verzorgd en opgevoed. Ten tweede betreft het situaties waarin aan jeugdigen op het moment van inwerkingtreding van deze regeling, jeugdhulpverlening in het kader van een justitiële maatregel wordt geboden als bedoeld in artikel 41a, en aan de ouders geen bijdrage is opgelegd in de kosten van een maatregel van kinderbescherming.

Indien de hulpverlening aan de jeugdige in genoemde situaties is aangevangen vóór 1 mei 1985, is geen ouderbijdrage verschuldigd. Als de hulpverlening is aangevangen na 1 mei 1985 en vóór de inwerkingtreding van de thans voorgestelde regeling, dan zijn de ouders wel ouderbijdrageplichtig. In deze gevallen wordt dus een nieuwe ouderbijdrageverplichting geïntroduceerd. Gedurende het eerste half jaar na inwerkingtreding van deze regeling zijn zij echter de helft verschuldigd van de bijdrage. Deze regeling is analoog aan de overgangsregelingen die zijn getroffen bij invoering van de ouderbijdrageregeling voor de vrijwillige jeugdhulpverlening in 1985 en bij de invoering van de huidige regeling op grond van de Wet op de jeugdhulpverlening. In de praktijk heeft de overgangstermijn van een half jaar geen aanleiding gegeven tot problemen. Er is geen sprake van verschuldigdheid van een bijdrage met terugwerkende kracht. De ouderbijdrage is eerst verschuldigd vanaf het moment waarop de voorgestelde regeling in werking zal treden. Tenzij uitdrukkelijk anders zou zijn bepaald, kan zij ook slechts betrekking hebben op perioden na de inwerkingtreding.

Artikelsgewijs

Artikel 41b

Naar aanleiding van de vraag van de leden van de PvdA-fractie merken wij op dat het mogelijk is dat de eigen bijdrage van de jeugdige hoger is dan de maximale ouderbijdrage. De bijdrage moet in dit geval worden beschouwd als datgene wat staat tegenover de volledige verzorging die de jeugdige ontvangt. Om die reden achten wij een dergelijke bijdrage redelijk. Ook in vergelijking met jeugdigen die zelfstandig wonen achten wij dit billijk.

De praktijk geeft geen aanleiding de regeling in dit opzicht te herzien.

Artikel 41i

De leden van de PvdA-fractie vroegen hoe realistisch het is dat inning met behulp van een deurwaarder tot stand zal komen waar het doorgaans om zeer bescheiden bedragen gaat en hoe de inningskosten zich in deze situatie verhouden tot de te innen bijdrage. In de eerste plaats zij opgemerkt dat inning via een deurwaarder pas zal gebeuren nadat van de mogelijkheden die het vereenvoudigd loonbeslag biedt (artikel 479g Rv.) gebruik is gemaakt. In de gevallen dat daartoe geen mogelijkheden zijn, bij voorbeeld omdat de bijdrageplichtige niet in

loondienst werkzaam is, zal de executie via een deurwaarder plaatsvinden. Vaak zal er al enige achterstand zijn met betrekking tot de te innen bedragen, zodat het in te vorderen bedrag niet van zeer bescheiden aard behoeft te zijn. Ten slotte gaat van de aanzegging van de executie door de deurwaarder in een aantal gevallen de werking uit dat alsnog – op het laatste moment – betaald wordt. Invordering via de deurwaarder achten wij daarom niet irreëel.

De Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,
H. d'Ancona

De Staatssecretaris van Justitie,
A. Kosto